

Povl Riis - minning

Danski læknirinn Povl Riis, yfirlæknir og prófessor í meltingarsjúkdómum, lést 2. janúar þá nýlega orðinn 91 árs.

Povl Riis var sérfræðingur í meltingarsjúkdómum og um árabíl yfirlæknir og prófessor á Gentofte- og síðar Herlev-sjúkrahúsinu í Kaupmannahöfn. Fyrir utan starf við sérfræðigrein sína sinnti hann margs konar verkefnum á sviði læknisfræðilegra rannsókna og siðfræði á því sviði og raunar fleiri sviðum. Povl Riis var aðalritstjóri danska læknablaðsins um árabíl, sat í ritstjórn norræna læknablaðsins *Nordisk Medicin*, var formaður vísindasiðanefndar Danmerkur og sat í Vancouver-hópnum sem er alþjóðlegur vettvangur ritstjóra læknátimarita.

Á þingum meltingarlækna árið 1968 í Reykjavík og Prag kynntust danskir og íslenskir starfsbræður og síðar enn nánar á slíku þingi í Kaupmannahöfn þegar Povl bauð Íslendingunum heim. Hann hafði þá áður komið hingað til lands með fjölskyldu sína í sumarleyfi og Íslands-áhuginn var vakinn. Ávöxtur þessara kynna urðu áratuga faglegt samstarf og vinátta sem enn stendur með næstu kynslóðum.

Faðir minn, Tómas Árni, var á þessum árum í fræðslunefnd læknafélaganna og fékk hann Povl til að fara fyrir hópi danskra lækna sem komu hingað með námskeið í nokkur skipti um og uppúr 1970. Snerust þau um tölfræði og fleiri hagnýt atriði er varða læknisfræðilegar rannsóknir. Nokkrum árum síðar tók Povl þátt í ráðstefnu Læknafélags Íslands þar sem meðal annars var fjallað um endurskoðun á siðareglum lækna. Á þessum árum fékk ég gjarnan það hlutverk að sækja Povl á Keflavíkurflugvöll og koma honum í gistiþláss, fyrstu árin í Norræna húsinu sem þá stóð til boða í þessu norræna samhengi. Síðar var yfirleitt gíst í

Hótel Hvassaleiti þar sem var bækistöð fyrir boð og þaðan var gert út í ferðalögin sem urðu mörg. Ef þau komu bæði hjónin voru ferðirnar tvær því á þeim árum var regla þeirra að fara aldrei saman í flugferð þar sem fjögur börn þeirra voru að vaxa úr grasi.

Íslandsferðirnar urðu fljótlega blanda af vinnu og orlofi og með nokkuð nákvæmri talningu fer nærri að ferðir Povls séu um 60 talsins, sú síðasta árið 2013. Povl var óþreytandi að fræða börn sín um allt sem var áhugavert um Ísland. Reyndi hann mjög að gera þau að Íslandsvinum, sem tókst að miklu leyti þó að þau hafi ekki komist í hálfkvisti við hann í þeim efnunum. Þau ferðuðust öll mikið um sveitir og óbyggðir með íslenskum vinum og mismunandi samsettur hópur Dana og Íslendinga fór einnig í margar ferðir á erlendri grundu.

Ritstjórnir læknablaðanna á Norðurlöndum hittust reglulega og ræddu fagleg málefni. Örn Bjarnason, ritstjóri *Læknablaðsins*, vildi efla útgáfuna og styrkja og átti hæk í horni þar sem Povl Riis var. Þróaðist samstarf læknafélaganna við forlag danska læknafélagsins þannig að á fundi norrænu ritstjórnanna hérlendis 1978 varð úr að danska læknaforlagið tæki að sér auglýsingasölu fyrir Læknablaðið. Um leið var samið um prentun blaðsins þar ytra og komst á regluleg útgáfa blaðsins og fjárhagurinn styrktist. Þetta samstarf gekk í allmörg ár en síðan var prentunin flutt heim aftur og auglýsingasalan sömuleiðis. Einnig átti Povl Riis sinn þátt í að Danir styrktu uppbyggingu Nesstofu, húss Bjarna Pálssonar landlæknis á Sel-tjarnarnesi. Povl var kjörinn heiðursfélagi Læknafélags Íslands árið 1978 og var sæmdur fálkaorðunni árið 2012.

Auk ástríðunnar fyrir Íslandi hafði Povl mikinn áhuga á málefnum Grænlands og Færeyja og norrænum samskiptum á breiðum grunni. Mætti trúlega kalla þetta áhuga á norðurslóðum þó að það hugtak hafi varla verið komið á blað á þeim árum. Povl var húanisti og lét sér fátt mannlegt óviðkomandi. Dönsk heilbrigðisyfirvöld fólu honum margvísleg verkefni með setu í nefndum og ráðum og þannig starfaði hann um árabíl með Ældres Forum, samtökum um málefni eldri borgara í Danmörku, og fjallaði um þau málefni í ræðu og riti. Þá tók hann mikinn þátt í umræðu um siðfræði á breiðum grunni, sótti kirkju í sínu hverfi, var tónlistarunnandi og átti það til að þýða stöku kafla í kirkjutónlist Bachs. Kona hans var Else, grunnskólakennari, en hún lést árið 1997. Börn þeirra eru fjögur og eru barnabörnin orðin 14 og barnabarnabörn þrjú.

Jóhannes Tómasson upplýsingafulltrúi innanríkisráðuneytisins og fyrrum ritstjórnarfulltrúi Læknablaðsins

johannes.tomasson@irr.is